

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ 2017-2018
«ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ - ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ»

Κατεύθυνση II: «ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ»

Περιγραφές Μαθημάτων

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Α' εξάμηνο

Γ 011 - Πραγματολογία και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Φ. Μπατσαλιά

Αντικείμενο μελέτης είναι οι γλωσσολογικές, γλωσσο-φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, που διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ εκφωνήματος και επικοινωνιακής περιστασης.

Στηριζόμενοι σε αυτές τις προσεγγίσεις θα διερευνηθούν συγκεκριμένες λεκτικές πράξεις, όπως αυτές παρουσιάζονται σε διδακτικά εγχειρίδια της γερμανικής ως ξένης γλώσσας, και θα αναλυθούν ως προς την συνάφειά τους με την πραγματολογική ικανότητα των διδασκομένων.

Μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα:

- αναστοχάζονται κριτικά ως προς τις βασικές θεωρητικές απόψεις και διαστάσεις της πραγματολογικής προσέγγισης,
- αξιοποιούν τη θεωρητική τους γνώση σε πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με την Διδασκαλία της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας,
- αναγνωρίζουν και περιγράφουν λεκτικές πράξεις, και
- μπορούν να αξιολογήσουν την εφαρμογή θεωρητικών απαιτήσεων ή/και περιορισμών στην πράξη.

Ενδεικτική βιβλιογραφία θα διανεμηθεί στην αρχή του εξαμήνου.

Τρόπος αξιολόγησης: Συμμετοχή στο μάθημα (20%), προφορική παρουσίαση (30%), γραπτή εργασία (50%).

Γ 011 - Pragmatik und Fremdsprachunterricht

Lehrkraft: F. Batsalia

Theoretische Grundlage dieses Seminars sind die verschiedenen sprachwissenschaftlichen, sprachphilosophischen und sozialwissenschaftlichen Ansätze, die die Relation zwischen sprachlichen Ausdrücken und ihren spezifischen Verwendungssituationen untersuchen.

Auf diesen Ansätzen aufbauend, werden konkrete sprachliche Handlungen, so wie diese in DaF-Lehrwerken präsentiert werden, hinsichtlich ihrer Angemessenheit und Adäquatheit bezüglich der pragmatischen Kompetenz der Lerner analysiert.

Studenten/innen, die erfolgreich an dieser Lehrveranstaltung teilnehmen,

- reflektieren kritisch über die Grundlagen der Pragmatik,
- wenden kritisch ihr theoretisches Wissen in der sprachdidaktischen Praxis an und
- sind in der Lage, theoretische Anforderungen und/oder Prämissen praxisnah zu beurteilen.

Ausgewählte Literaturliste wird zu Beginn des Semesters ausgehändigt.

Leistungsnachweis: Aktive Mitarbeit im Seminar (20%), mündlicher Vortrag (30%), schriftliches Referat (50%).

Γ 012 - Θεωρίες Γραμματικής και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Α. Τσόκογλου

Στην επιστημονική συζήτηση αναφορικά με τη θέση της Γραμματικής στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας είναι σημαντικές τόσο η διάκριση όσο και η σχέση μεταξύ της γλωσσολογικής και της διδακτικής Γραμματικής, διότι η Γραμματική που διδάσκεται στο μάθημα, δηλαδή η διδακτική Γραμματική, βασίζεται σε γλωσσολογικές περιγραφές, για τις οποίες έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες Γραμματικής. Σε αυτό το σεμινάριο παρουσιάζονται αρχικά από γλωσσολογικής πλευράς διάφορες θεωρίες Γραμματικής (Παραδοσιακή Γραμματική, Δομισμός, Γενετική Γραμματική, Γραμματική των Εξαρτημένων Σχέσεων, καθώς και βασικές αρχές Πραγματολογίας (παρότι δεν αποτελεί γραμματική θεωρία), στις οποίες στηρίχθηκε και στηρίζεται η διδασκαλία της Γραμματικής στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Περαιτέρω, ασχολούμαστε με την παρουσίαση, τη διδασκαλία και την εφαρμογή της Γραμματικής από διδακτικής πλευράς, με σκοπό να αναδειχθεί η σχέση των γραμματικών θεωριών και γλωσσολογικών περιγραφών με τη διδακτική πρακτική. Σε αυτό το πλαίσιο ενασχόλησης λαμβάνονται υπόψιν αρχές της Διδακτικής, οι οποίες στοχεύουν στην αποτελεσματική οργάνωση και διεξαγωγή του μαθήματος της Γραμματικής.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ 012 - Grammatiktheorien und Fremdsprachendidaktik

Lehrkraft: A. Tsokoglou

Im Rahmen der wissenschaftlichen Diskussion über die Stellung der Grammatik in der Fremdsprachendidaktik sind sowohl die Unterscheidung als auch die Beziehung zwischen der linguistischen Grammatik und der didaktischen Grammatik von großer Relevanz, denn die Grammatik, die im Unterricht vermittelt wird, d.h. die didaktische Grammatik, basiert auf linguistischen Beschreibungen, für die verschiedene Grammatiktheorien entwickelt worden sind. In diesem Seminar werden zunächst aus linguistischer Sicht die Grammatiktheorien, die die Grammatikvermittlung im Fremdsprachenunterricht – im Laufe seiner Geschichte – beeinflusst haben, präsentiert. Dabei wird auf Grundsätze der Traditionellen Grammatik, des Strukturalismus, der Generativen Grammatik, der Dependenzgrammatik sowie der Pragmatik (obwohl diese keine Grammatiktheorie ist) eingegangen. Darüber hinaus wird die Grammatikdarstellung, -vermittlung und -anwendung aus didaktischer Sicht betrachtet mit dem Ziel, das Verhältnis der Grammatiktheorien bzw. -beschreibungen zur Unterrichtspraxis aufzuzeigen. In diesem Zusammenhang findet eine Auseinandersetzung mit didaktischen Aspekten statt, die bezwecken, einen effektiven Grammatikunterricht zu planen und durchzuführen.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

Γ 013 - Κατάκτηση Πρώτης Γλώσσας

Διδάσκων: Γ. Τάιζεν

Αντίθετα από την ξένη γλώσσα, η μητρική γλώσσα δεν μαθαίνεται με γραμματική και λεξικό, με εγχειρίδιο και βιβλίο ασκήσεων ούτε και με την καθοδήγηση ενός καθηγητή. Η μητρική γλώσσα κατακτάται. Διατυπωμένο πιο emphaticά: Η γλώσσα κατακτά το παιδί. Ή αλλιώς: Το παιδί μεγαλώνοντας «εισέρχεται» στη γλώσσα. Επειδή διαφορετικά δεν μπορεί να είναι άνθρωπος. Και δεν έχει σημασία αν πρόκειται για την ελληνική, γερμανική, αγγλική ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα: αυτή η πρώτη γλώσσα έχει μια ποιότητα εντελώς διαφορετική από κάθε άλλη μεμονωμένη γλώσσα που το παιδί θα μάθει (ή θα γνωρίσει) στη διάρκεια της ζωής του. Με την μητρική γλώσσα κατακτάται πρώτα απ' όλα η

λειτουργία της γλώσσας ως γλώσσας και όλα όσα συνδέονται με αυτήν. Αυτό αφορά τόσο στο γλωσσικό σύστημα όσο και τη χρήση της γλώσσας. Και τα δύο ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες, φωνολογικούς, μορφολογικούς και συντακτικούς αφενός, πραγματολογικούς αφετέρου. Αυτοί οι κανόνες είναι που καθιστούν δυνατή την κατάκτηση της γλώσσας σε σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα. Πιο απλά διατυπωμένο: Με την εισαγωγή του παιδιού στη γλώσσα, το παιδί εισέρχεται και στον κόσμο και γίνεται ο επικοινωνών εταίρος του. Ή αλλιώς: Όταν η γλώσσα κατακτά το παιδί, τότε το κατακτά και μια συγκεκριμένη αντίληψη του κόσμου.

Κάθε παιδί που κατακτά τη μητρική του γλώσσα, κατακτά τον χειρισμό πολύ διαφορετικών συστημάτων – για να αναφερθούμε μόνο στα σημαντικότερα: το φωνολογικό, το μορφολογικό, το συντακτικό, το πραγματολογικό (βλέπε πιο πάνω), επίσης το ιεραρχικό (γιατί με τις λέξεις διαμεσολαβούνται και έννοιες σε διάφορα επίπεδα), το μεταφορικό (γιατί τίποτα δεν πρέπει να είναι ή να μένει όπως φαίνεται) και γενικότερα το σύστημα της μη κυριολεκτικής χρήσης της γλώσσας, το οποίο διαφοροποιεί κάθε φυσική γλώσσα από κάθε ιδανική γλώσσα – ευτυχώς που δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας μια ιδανική γλώσσα!

Όπως βλέπουμε: Είναι δύσκολο, αλλά και πολύ ενδιαφέρον! Και πρόκειται για κάτι εντελώς διαφορετικό από την κατάκτηση της δεύτερης γλώσσας. Όμως μόνο αν μάθει κανείς να διαχωρίζει αυτά τα δύο, μπορεί να γνωρίζει τις συγκεκριμένες δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι όσοι και όσες μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα.

Στο σεμινάριο θα ασχοληθούμε με όλες τις πτυχές της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας και θα γνωρίσουμε τις σημαντικότερες θεωρίες που προσπαθούν να εξηγήσουν αυτό το εξίσου αυτονόητο όσο και συναρπαστικό φαινόμενο.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ 013 - Erstspracherwerb

Lehrkraft: J. Theisen

Anders als eine Fremdsprache wird Muttersprache nicht mit Grammatik und Lexikon, mit Lehr- und Arbeitsbuch und unter Anleitung eines Lehrers gelernt; sie wird vielmehr erworben; stärker gesagt: Die Sprache ist es, die sich des Kindes bemächtigt. Oder anders gesagt: Das Kind wächst in die Sprache hinein. Und das aus einem einfachen Grund: Weil es sonst keine Chance hat, Mensch zu sein. Dabei ist nicht entscheidend, ob es sich um Griechisch, Deutsch, Englisch oder sonst eine Sprache handelt, sondern diese erste Sprache hat eine ganz andere Qualität als jede andere Einzelsprache, die ein Kind im Laufe seines Lebens (kennen) lernt. Mit der Muttersprache wird vor allem anderen das Funktionieren von Sprache als Sprache erworben, und zwar mit allem, was dazu gehört. Das betrifft sowohl das Sprachsystem als auch die Sprachverwendung. Beides folgt gewissen Regeln, phonologischen, morphologischen und syntaktischen einerseits, pragmatischen andererseits. Diese Regelmäßigkeiten sind es, die Spracherwerb in relativ kurzer Zeit erst ermöglichen. Einfach gesagt: Indem ein Kind in eine Sprache hineinwächst, wächst es auch in eine Welt hinein und wird deren mit-kommunizierender Partner. Oder eben: Indem Sprache sich des Kindes bemächtigt, bemächtigt sich auch eine bestimmte Weltsicht des Kindes.

Im Einzelnen bedeutet das:

Jedes Kind, das seine Muttersprache erwirbt, erwirbt die Handhabung ganz verschiedener Systeme – um nur die wichtigsten zu nennen: ein phonologisches, ein morphologisches, ein syntaktisches, ein pragmatisches (siehe oben), dazu ein hierarchisches (denn mit Wörtern werden auch Begriffe – auf verschiedenen Ebenen – vermittelt), ein metaphorisches (denn nichts muss so sein oder bleiben, wie es scheint) und insgesamt ein System des „uneigentlichen“ Sprechens, das jede natürliche Sprache von jeder Idealsprache unterscheidet – dem Himmel sei Dank, dass wir im Alltag keine Idealsprache verwenden müssen! (Ansonsten wüsste niemand, was ich mit „Himmel“ oder „dem Himmel sei Dank“ hier „meine“.)

Wie man sieht: Es ist schwierig, aber auch sehr spannend! Und es geht um etwas ganz anderes als beim Zweitspracherwerb. Doch erst, wenn man beides auseinanderhalten kann, weiß man auch, mit welchen spezifischen Schwierigkeiten es FremdsprachenlernerInnen zu tun haben.

Wir werden uns in diesem Seminar mit allen Aspekten des Erstspracherwerbs beschäftigen und die wichtigsten Theorien kennen lernen, die versuchen, dieses ebenso selbstverständliche wie faszinierende Phänomen zu erklären.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

Γ' εξάμηνο

Γ 019 - Φωνητική / Φωνολογία και Διδασκαλία της Προφοράς

Διδάσκουσα: Ε. Μπαλάση

Η προφορά είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επιτυχή επικοινωνία. Για τον λόγο αυτό οι μαθητές θα έπρεπε να αποκτήσουν όσο το δυνατόν καλύτερη προφορά στην ξένη γλώσσα. Ποιος είναι, όμως, ο αποτελεσματικότερος τρόπος διδασκαλίας της προφοράς; Για τη διδασκαλία της προφοράς προϋπόθεση αποτελούν οι γνώσεις τόσο της Φωνητικής και της Φωνολογίας της μητρικής και της ξένης γλώσσας όσο και της διδασκαλίας της προφοράς.

Στόχος του σεμιναρίου είναι η απόκτηση των γνώσεων αυτών. Μετά την ενασχόληση με τις σημαντικότερες αρχές που αφορούν στη Φωνητική και Φωνολογία (κριτήρια περιγραφής των φθόγγων, ανάλυση φωνημάτων, φωνολογικές διαδικασίες και φωνολογικοί κανόνες), ακολουθεί η περιγραφή της γερμανικής και ελληνικής γλώσσας σε φωνητικό και φωνολογικό επίπεδο. Με βάση τη σύγκριση των δύο γλωσσών στο φωνητικό-φωνολογικό επίπεδο προβλέπονται τα λάθη προφοράς που είναι πιθανόν να παρουσιαστούν σε μαθητές με μητρική γλώσσα την Ελληνική. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν στη διδασκαλία της προφοράς (τυπολογία ασκήσεων για τη διδασκαλία της προφοράς κ.ά.), έτσι ώστε οι φοιτητές –πέρα από την ταξινόμηση και εφαρμογή των ασκήσεων προφοράς που υπάρχουν στα διδακτικά εγχειρίδια– να είναι σε θέση να δημιουργούν οι ίδιοι κατάλληλες ασκήσεις για το κάθε μαθησιακό επίπεδο.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ 019 - Phonetik/Phonologie und Ausspracheschulung

Lehrkraft: E. Balassi

Da die Aussprache einer der wichtigen Faktoren für erfolgreiche Kommunikation ist, sollten Lerner eine möglichst gute Aussprache der zu erlernenden Fremdsprache erwerben. Wie kann aber die Aussprache am effektivsten im Fremdsprachenunterricht gelehrt werden? Ausspracheschulung kann nur dann erfolgreich sein, wenn die Lehrer über Kenntnisse der Phonetik und Phonologie der Erst- und Fremdsprache sowie über Kenntnisse der Ausspracheschulung verfügen.

Der Erwerb dieser Kenntnisse ist Ziel des Seminars. Nachdem zu Beginn des Seminars auf die wichtigsten Erkenntnisse der Phonetik und Phonologie eingegangen wird (Kriterien für die Beschreibung der Sprachlaute, Phonemanalyse, phonologische Prozesse und Regeln), werden die deutsche und die griechische Sprache phonetisch und phonologisch beschrieben. Durch den phonetisch-phonologischen Vergleich der beiden Sprachen werden die erwarteten Aussprachefehler von Deutschlernern, die das Griechische als Muttersprache haben, vorhergesagt und Analysen dazu vorgestellt. Im Anschluss daran werden die wichtigsten Erkenntnisse zur Ausspracheschulung dargestellt (u.a. Übungstypologie zur

Ausspracheschulung), sodass die Studenten nicht nur die in den Lehrwerken auftretenden Übungen zur Ausspracheschulung klassifizieren und anwenden, sondern auch eigene Übungen anzufertigen lernen, die dem Sprachniveau ihrer Schüler angemessen sind.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

Γ 020 - Λεξικολογία και Διδασκαλία του Λεξιλογίου

Διδάσκων: Μ. Χρύσου

Το λεξιλόγιο συγκροτεί ένα αναπόσπαστο επίπεδο της γλωσσικής περιγραφής και αποτελεί ως τομέας «κατανομασίας» αντικείμενο έρευνας της Λεξικολογίας. Με αφετηρία τη λέξη ως βασική γλωσσική σημασιολογική μονάδα εξετάζονται στο μάθημα ποικίλα λεξιλογικά φαινόμενα, όπως π.χ. απλά λεξήματα και στερεότυπες εκφράσεις ή φρασεολογισμοί, καθώς και η οργάνωση του λεξιλογίου ως αυτόνομου συστήματος. Αντικείμενο ιδιαίτερης εστίασης αποτελεί η διδασκαλία του λεξιλογίου στο μάθημα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Στο πλαίσιο αυτό διερευνώνται τα στοιχεία, τα οποία απαρτίζουν τη λεξιλογική ικανότητα και εξετάζονται οι αρχές που διέπουν την αποτελεσματική διδασκαλία του λεξιλογίου με βάση τα πορίσματα της σύγχρονης Διδακτικής των ξένων γλωσσών. Επιπλέον, εξετάζεται η συμβολή έντυπων και ηλεκτρονικών λεξικών καθώς και αυθεντικών σωμάτων κειμένων της Γερμανικής στην ανάπτυξη της λεξιλογικής ικανότητας και αξιοποιούνται πορίσματα της Συγκριτικής Λεξικολογίας και Φρασεολογίας σχετικά με τον διαγλωσσικό συσχετισμό του βασικού λεξιλογίου της Γερμανικής για μαθητές με μητρική γλώσσα την Ελληνική με στόχο την αποτελεσματική κατάκτηση του λεξιλογίου. Τέλος, αξιολογούνται διδακτικές προσεγγίσεις που απαντώνται στα διδακτικά εγχειρίδια της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας ως προς την επιλογή, την παρουσίαση και την επεξεργασία του λεξιλογίου και εκπονούνται μονάδες διδασκαλίας με στόχο την προαγωγή της λεξιλογικής ικανότητας.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ020 – Lexikologie und Wortschatzarbeit

Lehrkraft: M. Chrissou

Der Wortschatz stellt eine unverzichtbare Ebene der Sprachbeschreibung dar und bildet als Mittel der Benennung Untersuchungsgegenstand der Lexikologie. Ausgehend vom Wort als grundlegende semantische Einheit werden im Rahmen des Seminars verschiedene lexikalische Phänomene, wie z.B. Einwort- und Mehrwortlexeme oder Phraseologismen, sowie die Organisation des Wortschatzes als eigenständigen Systems untersucht. Besonders gilt der Fokus dem Wortschatzerwerb im Unterricht Deutsch als Fremdsprache. In diesem Rahmen werden die Elemente behandelt, die die lexikalische Kompetenz nach dem Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen für Sprachen konstituieren, und die Merkmale einer effizienten Wortschatzarbeit nach den Ergebnissen der modernen Fremdsprachendidaktik erarbeitet. Ferner wird der Beitrag konventioneller und elektronischer Lexika sowie authentischer Textkorpora des Deutschen zur Entwicklung der lexikalischen Kompetenz untersucht und es werden Forschungsergebnisse der Kontrastiven Lexikologie und Phraseologie im Hinblick auf die interlinguale Äquivalenz des phraseologischen Grundwortschatzes für die effektive Gestaltung der Wortschatzarbeit für Lernende mit Griechisch als Muttersprache diskutiert. Schließlich, wird die Wortschatzarbeit in Lehrwerken für Deutsch als Fremdsprache hinsichtlich der Selektion, der Präsentation und didaktischer Aufbereitung der zu erarbeitenden Lexik kritisch ausgewertet und es werden Unterrichtseinheiten zur Förderung der lexikalischen Kompetenz erarbeitet.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

Β' εξάμηνο

Γ 017 - Θεωρητική Γλωσσολογία

Διδάσκων: Β. Λέχνερ

Το πεδίο το οποίο γενικά ονομάζεται 'γλωσσολογία' συμπεριλαμβάνει πολλές διαφορετικές θεωρίες, μοντέλα και μεθόδους τα οποία ασχολούνται με διαφορετικές όψεις της γλώσσας. Ενώ υπάρχουν προσεγγίσεις που αναλύουν τη γλώσσα σαν ένα κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο εξυπηρετεί την επικοινωνία, άλλες θεωρίες επικεντρώνονται στις νοητικές-βιολογικές, νευροεπιστημονικές ή τυπικές (λογικές ή μαθηματικές) ιδιότητες του γλωσσικού συστήματος. Αυτό το σεμινάριο προσφέρει μια περίληψη/σύνοψη των βασικών θεωριών της γλώσσας (παραδοσιακές γραμματικές, Λειτουργισμός, Δομισμός, Γνωσιακές-Γραμματικές της Νόησης/των Προθέσεων, Γενετική Γραμματική), τονίζοντας τις πιο σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Το συμπέρασμα που θα προκύψει είναι ότι οι θεωρίες διακρίνονται ιδιαίτερα ως προς ένα χαρακτηριστικό, δηλ. την ικανότητα να παράγουν συγκεκριμένες, ελέγξιμες και κυρίως ενδιαφέρουσες ερωτήσεις, όπως γνωστό από τις θετικές επιστήμες.

Το μάθημα περιέχει θέματα από την συγχρονική και ιστορική φωνολογία, από την μορφολογία, την σύνταξη, την σημασιολογία, την πραγματολογία, την κειμενογλωσσολογία και την βιο-γλωσσολογία (βιολογική εξέλιξη της γλώσσας). Ο στόχος είναι οι συμμετέχοντες

- να μάθουν να διακρίνουν γλωσσικά από κοινωνικά φαινόμενα,
- να αναπτύξουν κατανόηση για την διαφορά ανάμεσα σε επικοινωνία και γλώσσα,
- να μην συγχέουν τις έννοιες θεωρία, υπόθεση, δεδομένα και επιχείρημα,
- να έχουν αποκτήσει την ικανότητα να διακρίνουν τι αποτελεί επιστημονική θεωρία και τι μη-επιστημονική καθημερινή 'εξήγηση',
- να αναγνωρίζουν τη σοβαρή, επιστημονική γλωσσολογία, που βασίζεται στα δεδομένα της γλώσσας, από τους εμπρεσιονιστικούς, μη-επιστημονικούς, μη-ενημερωτικούς ισχυρισμούς για τη γλώσσα.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ 017 - Theoretische Linguistik

Lehrkraft: W. Lechner

Das Gebiet, das allgemein als 'Sprachwissenschaft' bezeichnet wird, umfasst eine Unzahl von unterschiedlichen Theorien, Modellen und Methoden, die sich teils mit unterschiedlichen Aspekten von 'Sprache' befassen. Während einige Ansätze Sprache als soziales Phänomen analysieren, das zur Kommunikation dient, konzentrieren sich andere Theorien auf kognitionsbiologische, neurologische oder formale (logische oder mathematische) Eigenschaften des Sprachsystems. Das Seminar bietet eine kurze Übersicht über einige der wichtigsten Sprachtheorien (traditionelle Grammatik, Funktionalismus, Strukturalismus, Kognitions- und Konstruktionsgrammatik, Generative Grammatik), und macht deutlich, wo die wichtigsten Unterschiede zwischen diesen liegen. Dabei wird offensichtlich werden, dass sich Theorien insbesondere in einem Bereich unterscheiden: in ihrer Fähigkeit, interessante, konkrete und überprüfbare Fragen zu generieren, so wie dies aus den Naturwissenschaften bekannt ist.

Der Kurs behandelt Themen aus den Bereichen der synchronen und diachronen Phonologie, der Morphologie, Syntax, Semantik, Pragmatik, Textlinguistik und Biolinguistik (Evolution der Sprache). Ziel ist es, dass Teilnehmer nach erfolgreichem Abschluss des Seminars

- in der Lage sind sprachliche Phänomene von sozialen Phänomenen zu trennen.
- den Unterschied zwischen Kommunikation und Sprache verstehen.
- nicht mehr die Begriffe Theorie, Hypothese, Evidenz und Argument verwechseln.
- zu erkennen in der Lage sind, was eine wissenschaftliche Theorie und ist, und was eine nicht-wissenschaftliche Alltagserklärung oder Alltagstheorie.
- gelernt haben seriöse, evidenzbasierte, wissenschaftliche Linguistik von impressionistischen, nicht datenorientierten, uninformativen Behauptungen über Sprache zu unterscheiden.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

Γ 018 - Η Κειμενογλωσσολογία και οι Εφαρμογές της στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Ι. Καρβέλα

Η γλωσσολογική θεωρία και οι γλωσσολογικές γνώσεις μπορούν να χρησιμεύσουν σε μεγάλο βαθμό στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Η θέση αυτή συναντάται πολύ συχνά στην επιστημονική βιβλιογραφία των τελευταίων ετών.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τομέας της Κειμενογλωσσολογίας, βασικές έννοιες του οποίου καθώς και τρόποι ανάλυσης κειμένων μπορούν να αποτελέσουν ιδιαίτερα χρήσιμα εργαλεία για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του γραπτού λόγου (κατανόηση και παραγωγή γραπτού λόγου).

Στο μεταπτυχιακό αυτό μάθημα εξετάζονται θεωρητικές αρχές της Κειμενογλωσσολογίας ως προς την εφαρμογή τους στο μάθημα της Γερμανικής γλώσσας ως ξένης γλώσσας. Οι συμμετέχοντες φοιτητές θα παρουσιάσουν και θα επεξεργαστούν αντίστοιχα ζητήματα με τη μορφή προφορικών εισηγήσεων και γραπτών εργασιών.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- να γνωρίζουν τις βασικές αρχές ανάλυσης κειμένων και κειμενικών ειδών,
- να κατανοούν, αξιολογούν και να εφαρμόζουν στην πράξη του μαθήματος της ξένης γλώσσας πορίσματα από την επιστημονική βιβλιογραφία που αφορούν μια προσέγγιση του γλωσσικού μαθήματος βασισμένη στην Κειμενογλωσσολογία,
- να εκπονούν ασκήσεις που βασίζονται στη θεωρία της Κειμενογλωσσολογίας, με στόχο τη βελτίωση της ικανότητας ανάπτυξης του γραπτού λόγου σε άτομα που μαθαίνουν τη γερμανική γλώσσα ως ξένη.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ 018 - Textlinguistik und ihre Anwendungen in der Fremdsprachendidaktik

Lehrkraft: Ι. Karvela

Die Linguistik hat während ihrer Entwicklung in den letzten Jahren für den Sprachunterricht zunehmend an Bedeutung gewonnen. In der Fachliteratur verbreitet sich immer mehr die These, dass die linguistische Theorie für die Praxis des Fremdsprachenunterrichts fruchtbar gemacht werden kann. Ein typisches Beispiel ist der Bereich der Textlinguistik, dessen theoretische Grundlagen sowie Arten der Textanalyse besonders wichtige Instrumentarien für die Entwicklung der schriftsprachlichen Kompetenzen von DaF-Lernenden sein können.

Die SeminarteilnehmerInnen sollen textlinguistische Ansätze hinsichtlich ihrer Umsetzung im DaF-Unterricht untersuchen und in Form von Referaten und Hausarbeiten präsentieren.

Nach erfolgreicher Teilnahme am Seminar sind die Studierenden in der Lage:

- wichtige theoretische Grundlagen der Text- und Textsortenanalyse zu kennen,

- Fachliteratur zu methodischen Fragen einer textlinguistisch fundierten Vermittlung des Deutschen als Fremdsprache zu verstehen, zu bewerten und in der Praxis des DaF-Unterrichts anzuwenden,
- auf textlinguistische Konzepte basierende Übungen zur Verbesserung der schriftlichen Ausdrucksfähigkeit von DaF-Lernenden zu entwickeln.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

Γ 021 - Υπολογιστική Γλωσσολογία: Δίγλωσσες και Πολύγλωσσες Εφαρμογές

Διδάσκουσα: Χ. Αλεξανδρή

Επιλεγμένα ζητήματα Υπολογιστικής Γλωσσολογίας παρουσιάζονται και αναλύονται στο παρόν μεταπτυχιακό σεμινάριο. Πρόκειται για εφαρμογές της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας που αφορούν Συστήματα που επεξεργάζονται δύο ή περισσότερες φυσικές γλώσσες.

Τα ζητήματα που εξετάζονται αφορούν όλα τα επίπεδα ανάλυσης της γλώσσας, ωστόσο, εστιάζονται κυρίως το φωνολογικό επίπεδο, το μορφοσυντακτικό επίπεδο, το λεξικό-σημασιολογικό και το πραγματολογικό επίπεδο.

Ειδικότερα, για τα θέματα που αναλύονται παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους η γλωσσική γνώση συμβάλλει στην κατανόηση και επίλυση προβλημάτων στην κατασκευή και αξιολόγηση

- Συστημάτων Μηχανικής Μετάφρασης και Συστημάτων Επικοινωνίας Ανθρώπου-Μηχανής για εφαρμογές στην διδακτική της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας και στον τομέα των υπηρεσιών και
- Δίγλωσσων ή πολύγλωσσων Σωμάτων Κειμένων και άλλων Γλωσσικών Πόρων, όπως ηλεκτρονικά λεξικά και Λεξικά-Σημασιολογικά Δίκτυα (Wortnetze).

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Γ 021 - Computerlinguistik: Zweisprachige und Mehrsprachige Anwendungen

Lehrkraft: Ch. Alexandri

Das Seminar zielt darauf ab, ausgewählte Themen der Computerlinguistik in zweisprachigen und mehrsprachigen Anwendungen sowohl auf die phonologische und morphosyntaktische Ebene als auch auf die lexikalisch-semantische und pragmatische Ebene zu beschreiben.

Der inhaltliche Fokus des Seminars liegt auf die Repräsentation, Verarbeitung und effiziente Nutzung des Sprachlichen Wissens für die Konstruktion und Evaluierung der

- Anwendungen Maschinelles Übersetzung und Mensch-Maschine Kommunikation in Dienstleistungen und im Fremdsprachenunterricht (DaF) und
- Bilingualen und Multilingualen Korpora und sonstigen Ressourcen wie Elektronische Lexika und Wortnetze.

Leistungsnachweis: Referat und schriftliche Arbeit

Δ' εξάμηνο

Γ 010 - Ειδικό σεμινάριο: Συζήτηση των Διπλωματικών Εργασιών

Διδάσκοντες του ΠΜΣ

Στόχος του ειδικού σεμιναρίου είναι η καθοδήγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας τους και η συζήτηση των επί μέρους επιστημονικών προβληματισμών που αφορούν το θέμα κάθε διπλωματικής εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θα αναπτυχθούν επίσης ζητήματα μεθοδολογίας συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικής εργασίας. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθούν εισηγήσεις, οι οποίες αναδεικνύουν τη σύνδεση της Γλωσσολογίας με τη Διδακτική.

Συμμετοχή με προφορικές εισηγήσεις

Γ010 - Colloquium: Besprechung der Diplomarbeiten

Lehrkraft der Abteilung

Ziel des Colloquiums ist es, die Studierenden bei der Erarbeitung der Diplomarbeit zu betreuen und zu begleiten. In diesem Rahmen finden Diskussionen bezüglich der wissenschaftlichen Fragestellungen zum Thema der jeweiligen Diplomarbeit statt. Dabei wird auch auf die methodische Vorgehensweise der Verfassung sowie des Vortrags wissenschaftlicher Arbeiten eingegangen. Darüber hinaus werden Vorträge gehalten, die die Beziehung zwischen Linguistik und Didaktik aufzeigen.

Leistungsnachweis: Referate